

Läsnyckel

Splej – Mysteriet med den försvunna tjejen

Torsten Bengtsson

Ill.: Katarina Strömgård

Ett nytt fall för SPLEJ! En tjej i Esters storasystems klass har försvunnit. Hon har fått avslag på sin asylansökan för andra gången och nu är det upp till SPLEJ att hitta henne innan polisen gör det. Kommer de kunna hjälpa henne?

Innan du läser

Har du läst någon SPLEJ-bok förut? Vad handlade den om? Titta på omslaget. Vad föreställer bilden? Vilka är personerna som är på omslaget tror du? Om du tittar närmre på SPLEJ-loggan får du en ledtråd till vad personerna heter. Vem är den försvunna flickan?

Läs baksidestexten. Vad tror du har hänt med den försvunna flickan? Känner du någon som försvunnit? Vad hade du gjort om någon du kände plötsligt hade försvunnit en dag?

Medan du läser

Vem där

Vad brukar du göra när du kommer hem från skolan? Peo verkar oroas för en hel del grejer, brukar du oroas för något? Vad är det obehagligaste du vet?

Har du varit kär någon gång? Hur kändes det/tänker du dig att det känns? Hur vet man att man är kär?

Har du någon gång fått en känsla av att det är något som inte riktigt stämmer? Hur skulle du beskriva den känslan? Ibland har man rätt men ibland kommer den känslan utan att det finns någon grund för den. I vilka lägen dyker känslan upp och varför då, tänker du?

Vi måste leta

Zahra har rymt och verkar inte vilja bli hittad. Varför letar alla efter henne ändå? Vad hade du gjort om du hade fått besked om att du inte fick bo kvar på en plats längre?

Tycker du att det är rättvist att Zahra fått avslag på grund av sin ålder? Varför är det viktigt att hålla polisen utanför sökandet?

Hur tänker du att man hittar en försvunnen person på bästa sätt?

Skönt att ha ett hem

Peo beskriver det som att polisen nästan blivit deras fiende. Ska polisen verkligen vara någon man är rädd för trots att man inte gjort något fel? Hur känner du inför polisen? Vad tror du händer om polisen hittar Zahra först? Vad tror du SPLEJ kommer göra utifall de hittar henne först?

Nya upptäckter

Hade du vågat fiska upp ett klädesplagg/väska ur vattnet när du inte vet om personen du letar efter lever eller inte? Tror du att Ester vill vara ihop med Peo? Varför tar inte Ester Peo på allvar tror du? Vad skulle du gjort om du hade hittat spår som tydde på att någon okänd varit inne i ditt rum?

Vad tror du polisen vill? Hur ska Peo klara att ljuga för polisen om de frågar om Zahra?

En vit lögn

Kapitlet heter "En vit lögn" – vad menas med det? Har du dragit en vit lögn någon gång? Lisa Rask säger att hon egentligen inte vill leta efter Zahra men att hon måste göra sitt jobb. Tycker du det är viktigare att utföra sitt jobb än att hjälpa någon i en utsatt position? Diskutera gärna med en klasskompis. Vad finns det för risker för Lisa Rask om hon inte sköter sitt jobb? Både Lisa och Peos mamma säger att det inte är helt enkelt när Peo frågar varför Zahra blivit utvisad. Vad är det som är så svårt tänker du?

Kan det vara rätt att göra något olagligt för att hjälpa någon annan?

Tror du att SPLEJ-programmet kan hjälpa Zahra att få asyl?

6 Bästa programmet?

Tror du SPLEJ kan råka i trubbel för att de träffat och intervjuat Zahra utan att kontakta polisen? Zahras livshistoria är hemsk, och det är många som flytt från sina hemländer som har fruktansvärda historier. Vad tror du har hänt med Zahras systrar och hennes mamma nu? Hur hade du känt dig om du varit skild från din familj?

7 Hemfärd

Hur tänker du att dina föräldrar hade reagerat om du hade tagit med dig någon i Zahras situation hem? Tror du de hade förstått?

Peo verkar väldigt osäker på om han och Ester är ihop eller inte. När är man ihop tycker du?

8 Ett brev kan betyda så mycket

Hur kommer det sig att polisen inte förhör SPLEJ när de filmat flera intervjuer med Zahra tänker du?

Zahra är väldigt inställd på att studera och lära sig svenska. Hade du lagt ner en massa tid och energi på att lära dig ett språk som talas i ett land du blivit utvisad från? Varför tror du att beskedet blev positivt denna tredje gång? Hade hon klarat det utan fått hjälp från SPLEJ och Peos mamma tror du?

Har du någon gång blivit så glad så du börjat gråta?

9 Vilken kväll!

Vad tycker du om Zahras tal? Har du tänkt på jorden och att alla landsgränser är skapade av människan? Varför har vi löst det så tror du?

Tror du Lisa Rask har vetat var Zahra har befunnit sig hela tiden?

Efter läsningen

Välj tre ord som du tycker beskriver handlingen bäst (inte vad du tyckte). När var det som mest spännande i boken? Fanns det något du hade velat ändra på i boken?

Vilken av karaktärerna känner du mest igen dig i?

Vilka teman tycker du är viktigast i boken? Jämför med en klasskompis, har ni valt samma teman?

*

Om du hade fått bestämma vad hade nästa SPLEJ-bok handlat om?

Prova författarens svåra arbete och bygg en egen SPLEJ-berättelse! Jobba gärna i grupp. Hur lång tid det tar kan variera men på en förmiddag kan man jobba fram en intrig (=handling, story, röd tråd).

* Börja med att fundera över vem som ska vara "hjälte" och vem som ska vara brottsling? Tänk igenom de karaktärer ni skapar vad gäller ålder, utseende, intressen, bostad, karaktärsdrag, relationer mm. I SPLEJ-böckerna följer vi Peos tankar och känslor – i er berättelse är det kanske Ester eller Jamals perspektiv det berättas ur. Karaktärerna är viktiga för att skapa en bra berättelse. Tänk på att ni har friheten och makten att ändra på SPLEJ-karaktärernas relationer och personligheter.

*Vilket brott ska det handla om? Tänk igenom några olika slags brott som finns innan ni bestämmer er.

*Var ska berättelsen utspela sig? Det är ofta bra att välja en plats man känner väl till. Vad är brottsplatsen? Vad kan det finnas för ledtrådar på brottsplatsen?

*Vilka karaktärer behövs för att skapa villospår (falska ledtrådar) som leder de som ska lösa brottet fel? I mysterieböcker misstänker ofta den som ska lösa brottet fel person från början för att öka spänningen i berättelsen...

*Hur räknar den som löser brottet ut vem som är misstänkt? Vilka ledtrådar stärker misstankarna?

*Hur skapar ni en spännande upplösning där misstankarna ska bevisas och den skyldige gripas? Vad händer med karaktärerna när brottet är löst?

*

Flyktingkriser

Zahra har kommit som flykting från ett krigsdrabbat Afghanistan. Men det finns många anledningar att fly sitt hemland.

Vad finns det för flyktingströmmar i världen just nu? Sök på internet, läs tidningen och ta hjälp av din lärare eller din skolbibliotekarie för att få reda på mer. Inte alla flyktingar flyr på grund av krig utan både klimatförändringar och fattigdom är viktiga anledningar att söka sig till nya platser för att överleva.

Svenska flyktingar:

I slutet av 1800-talet blev det missväxt i Sverige och folk svält ihjäl. Många sålde allt de ägde och övergav sina hem för att söka lyckan i USA. Många dog på vägen och av de som kom fram var det inte många som fick det särskilt bra.

Vill du lära dig mer? Se exempelvis historieätarnas dramatisering "Bye bye Sverige" eller be din skolbibliotekarie om hjälp att hitta böcker och information om den stora utvandringen.

*

Vad kan du själv göra för att hjälpa flyktingar?

Jobba i mindre grupper och ta reda på hur ni själva kan hjälpa utsatta grupper. Skriv ihop det ni hittat till lista och sammanställ sedan alla gruppers listor till en gemensam. Har ni hittat olika sätt att hjälpa till?

*

Det sägs att man kan avslöja en lögn på flera små kroppsliga detaljer.

1. Om man flackar med blicken när man pratar.
2. Blinkar oftare än vanligt.
3. Blundar längre än vanligt medan man berättar en historia.
4. Om man som högerhänt tittar upp åt höger, eller som vänsterhänt tittar upp mot vänster medan man pratar.
5. Ett fejkat leende.
6. Man rör sig vid ansiktet.
7. Trycker ihop läpparna.
8. Man börjar svettas.
9. Rodnar
10. Skakar på huvudet medan man pratar.

Testa mellan varandra. Berätta korta historier som antingen är helt sanna eller som är rena lögner. Det kan handla om allt ifrån om vad du åt till frukost eller något pinsamt som hände dig på bussen. Går det att avslöja när en person ljuger?

*

Hegas arbetsmaterial kallar vi Läsnycklar – med fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan.

Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren, språket eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Välj ut frågor och uppgifter utefter vad som passar din klass/barngrupp. Jobbar du med yngre barn får förstås skriv-uppgifter förvandlas till något annat. Uppgifterna kan användas individuellt eller gemensamt i t ex boksamtal. Antingen jobbar ni med dem under läsningens gång, eller efteråt. Svaren på de flesta frågorna finns i texten – det finns inget facit i den här Läsnyckeln.

Mycket läsnöje!